

НЕ БУЛО СТРІЛЯНИНИ ДО НІМЕЦЬКОЇ СУБМАРИНИ, ЛИШ КИНУТО БОМБУ — КАЖЕ НАКС

ВАШИНГТОН. — Секретар маринарки полковник Накс категорично заперечив, начеб то американська фльота стріляла до німецьких кораблів на Атлантику, як це доносили різні неофіційні чинники. Зате один американський кружляк кинув був бомбу в одному місці на Атлантику, де підслухові апарати відкрили були якийсь підводний човен. Цю бомбу кинуто, як заявив секретар маринарки, на пострах.

Полковник Накс спрямував свої заперечення головню в сторону сенатора Гвілера, що домагався спеціального докозання в справі фантастичних погослосок про зударі американської фльоти з німецькою на Атлантику.

ПРЕЗИДЕНТ ПОТВЕРДЖУЄ, ЩО АМЕРИКАНЦІ БУДУЮТЬ БАЗИ ДЛЯ АНГЛІЇ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт потвердив, що американські інженери уживаючи американських матеріалів, будують бази для Англії в усіх частях світа. Він пояснив, що цю роботу роблять американці або виключно за англійські гроші, або виконують її згідно з американським т. зв. „ліс-ленд” законом. Тому то ці конструкції є в цілості легальні й не порушують в нічому американську нейтральність.

Запитаний прямо про Ірландію, де згідно з заявами англійського уряду американські техніки будують летунські бази, президент Рузвельт відповів, що деб то американці не будували війсьні укріплення, це все робиться для англійського, а не американського уряду.

ДОДАТКОВІ СУМИ НА РОЗБУДОВУ МАРИНАРКИ.

ВАШИНГТОН. — Стверджуючи, що програма національної оборони поступає вперед на всіх ділянках згідно з планом, президент Рузвельт зажадав від Конгресу додаткових \$2,323,000,000 готівкою, а \$1,000,000,000 в контрактах для розбудови військової і торговельної маринарки.

ЗАСУДЖЕНО НІМЕЦЬКОГО ПРОПАГАНДИСТА.

ВАШИНГТОН. — Федеральний окружний суд у знав винним німецького пропагандиста д-ра Фрідріха Ернста Авгагена за це що він як представник німецького уряду в Америці, не зареєструвався в департаменті стейту згідно з законом про реєстрацію всіх чужинських пропагандивних агенцій. Йому грозить кара до двох літ тюрми та \$1,000 гривни.

Д-р Авгаген давав виклада в Колумбійському університеті як рівнож по інших американських наукових інституціях. Він є знаний з того, що завзято обороняв політику Гітлера та його теперішню війну в Європі.

БУДУТЬ УЖИВАТИ СКОНФІСКОВАНІ КОРАБЛІ ДЕРЖАВ „ОСІ”.

ВАШИНГТОН. — Секретар скарбу Генрі Моргентав заявив, що уряд Злучених Держав Америки буде уживати до-своїх власних цілей 16 сконфіскованих кораблів держав „осі”.

Він сказав, що це будуть 15 італійських, а один німецький корабель, що на них знайдено саботаж зо сторони власної залоги. Здогадуються, що ці кораблі будуть ужиті до служби на Атлантику.

ПЕРУ В „ПРИНЦИПІ” ПРИНИМАЄ ПОСЕРЕДНИЦТВО.

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — Перуанський амбасадор повідомив міністра заграничних справ Аргентини Гіназу, що Перу „в принципі” приймає посередництво Злучених Держав Америки, Бразилії й Аргентини в справі граничного спору між Перу й Еквадором.

ПОЛК. — ДОНОВАН НА НОВОМУ ПОСТІ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт іменував полк. Донована головою новоствореної федеральної установи, яка має координувати всі розвідчі апарати Злучених Держав Америки.

Були поголоски, що він мав бути піднесений до ранги генерала, але цему мала спротивитися армія. Полк. Донован та його поста не підлягатиме військовим статутам, а будуть мати цивільний характер.

ІРЛЯНДЦІ В НЬО ЙОРКУ ПРОТИ ПРОПОЗИЦІЇ ВИЛКОГО.

НЬО ЙОРК. — Ірландсько-американська організація „Американські Приятелі Ірландської Нейтральності” на спеціальних зборах, що відбулися в готелі Морей Гил, винесла резолюцію, яка оспорує пропозицію Вендела Вилкого, щоб Америка набула летунські бази в північній Ірландії.

Якщоб вашингтонський уряд дійсно так поступив, то це означалоб зломання ірландської нейтральності й відомих чотирох „свобід”, які недавно проголосив президент Рузвельт. Згадана організація поборює ці намагання Вилкого.

ІТАЛІЙЦІ ЗАМИКАЮТЬ КОНСУЛЯТ В НЬО ЙОРКУ

Італійські консульські урядники, що мають приміщення в Ракефелер Сентер, почали приготівлятися до замкнення свого консульства, згідно з розпорядженням президента Рузвельта про видалення всіх німецьких і італійських дипломатично-консульських службовців з Америки. Речення кінчиться в наступний вівторок. Американський уряд подбав про дозвіл від англійських властей на вільний переїзд через англійську блякаду до Лізбона, та приготівляв власний корабель „Ди Вест Пойнт”, який має завести около 450 німців і італійців до столиці Португалії. Звітам згаданий корабель має забрати около 350 американських консульських урядовців, що були видалені з Німеччини, Італії та інших країв, що тепер є під німецькою окупацією.

ЯПОНИЯ ЗАБИРАЄ КОНТРОЛЮ НАД ВСІМИ ФОНДАМИ

Японський уряд заявив, що він рішив перебрати контролю над всіми національними капіталами та фондами, які мають бути змобілізовані в інтересі держави. Це має бути перший крок японського уряду поставити фінанси держави на повну тоталітарну й війсьну стопу.

НАЗИВАЄ АМЕРИКУ „АГРЕСИВНОЮ”

Газета „Чілено” в Сантіаго (Чілі), написала, що окупація Іспанії Америкою становить основну зміну в американській заграничній політиці. Газета пише, що „як акт агресії проти певної європейської держави, окупація Іспанії змінює традиційну теорію „Америка для американців”, бо президент Рузвельт інтервеніє в європейські справи, забираючи територію, яка все вважалася європейською”.

СОВЕТИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ВЕЛИКОГО БОЮ НА ЧОЛІ З САМИМ СТАЛІНОМ

Советські звідомлення стверджують, що німецький наступ зістав цілковито стриманий на цілому фронті, від Мурманська до Одеси. З того, що пише советська преса, виходилоб, що Совети мають велику довіру до оборонної „Лінії Сталіна”, та що вона без порівняння сильніша і модерніша ніж французька Лінія Мажино. Але так виглядає, що такі заносяться на щось поважнішого, бо збільшено добровільну евакуацію Москви, як теж переведено певні зміни в командних місцях. Начальним вождом є Сталін, як голова Верховної Військової Ради. Ось та Рада висладала тепер трьох своїх визначних членів на фронт, щоб обняли команду над найважливішими пунктами, де будуть, по всякій правдоподібності розвиватись наступні війсьні події. І так маршал К. Ворошилов обняв команду над округом Острова, себто над тою територією, де мабуть наступить рішальна боротьба, від якої залежатиме судьба таких важних советських центрів як Ленінград і Москва. Кімісар народньої оборони, маршал С. Тимошенко, дістав команду над обороною головних шляхів, що ведуть до Москви — осередка СССР. Знову маршал С. Буденний дістав завдання боронити південної округи і Києва, як теж цілої України. Далі Совети готуються до оборони на Чорному морі, бо мають відомості, що німці стягають більші сили до Болгарії, щоб напасти ще і з боку моря.

НІМЦІ ДАЛИ ЗБУВАЮТЬ МОВЧАНКОЮ СХІДНІЙ ФРОНТ

Чужинські кореспонденти, що сидять у Берліні, мають важкий орх до згрзнення, коли приходить доносити їхнім газетам про поєнні події на сході, бо звідомлення початкової німецької команди нічого про це не пишуть. Є тільки свого роду „вяснення”, чому припинена офензива проти СССР. Кажеться, що шляхи є цілковито завалені советськими повзами й іншим матеріалом, що треба це спершу очистити, щоб можна було продовжувати війсьні операції. Це відноситься головню до поля битви в районі Білосток-Мінськ. Далі пишеться в газетах, що німці забрали вже в полон до мільона советських вояків. Але нема нічого такого в офіційних звідомленнях, а навіть нема в них згадки про те, чи Мінськ є уже в німецьких руках. Також подається, що німці вже перейшли Дніпро.

ФРАНЦІЯ СИЛЬНО БОМБАРДОВАНА

Бритійська Повітряна Сила не перестає бомбардувати міста в Німеччині, а заразом береться за систематичне нищення пристаней у Франції. З того, що описують американські кореспонденти, виходить, що німецькі промислові центри на заході Німеччини вже цілковито знищені. І таке саме є тепер з французькими пристанями.

„ВІЛЬНІ ФРАНЦУЗИ” ПЕРЕШКОДОЮ ЗАМИРЕННЯ

З того, що проголосив французький уряд у Віші в справі дальшої війни в Сирії, виходить, що найбільшою перешкодою до того, що не прийшло до перемир'я з Британією, було те, що уряд у Віші відмовився переговорювати з представниками армії „вільних французів”, вважаючи їх за „зрадників”. Ішло теж і про французьку фльоту, але це вже менше важке від справи відношення до „вільних французів”. Ген. Дені, начальний командант французьких військ у Сирії, дістав повноважність поступати далі так, як уважає за найвідповідніше. Він може цілковито здатись. Це, згідно з поглядами маршала Петена, будлоб чеснішим ніж переговори з ген. де Голем, командантом „вільних французів”.



ПОЛЮВАННЯ НА СКРИТИХ-СТРІЛЬЦІВ. Німецька свідчина показує, як відділ німецьких вояків іде атакою на ліс, щоб очистити його зо скритих стрільців.

В АНГЛІЇ ПЕРЕКОНАНІ, ЩО НІМЕЦЧИНА ПОВЕДЕ НОВУ ВЕЛИКУ ОФЕНЗИВУ НА СХОДІ

ЛОНДОН. — Не зважаючи на те, що німці понесли величезні втрати в людях і війсьній матеріалі в наступі на Совети і були змушені здержати свою „блискавичну війну”, в Англії війсьні знавці тої думки, що німці спробують ще раз пробити „Лінію Сталіна” своїм давнім способом, себто „бліцкригом”. І то так само, як пробивали Лінію Мажино, під Седаном у Франції. Те саме готово наступити на советському фронті під Островом, де, як відомо, ведеться від довшого часу дуже завзята боротьба і куди Совети стягнули нові, великанські сили, бо самі добре знають, про що іде. Якби німці прірвали советську оборонну лінію під Островом, то, на думку британців, вони малиб доволі вільний шлях на Москву. Німці знають, що їм не прийдесться легко теж і з новим „бліцкригом”. Тому саме є свого роду „бойова передишка”, яка потрібна німцям на те щоб зібрати більші військові сили, зокрема більше повзів. Та те саме роблять і Совети. З цього виходить, що, як думають в Лондоні, найближчі дні можуть бути рішальними щодо першої фази цієї війни.

І В ВІШІ СУМНІВАЮТЬСЯ!

ВІШІ. — Французькі війсьні знавці в Франції, що не є під Гітлером, є тої думки, що в дотеперішній війні Німеччини з СССР обидві сторони понесли майже рівні втрати, та що може дійти до того, що обидві будуть так вичерпані зо всіх засобів, що воякам прийдесться вирішувати вигру тільки при допомозі штиків, як у давнину. Замітне, що й тут нема ніякої певности щодо того, чи німці виграють ту війну.

ПРИВИТАЮТЬ АМЕРИКАНЦІВ З ЕНТУЗІАЗМОМ.

БЕЛФАСТ. — Якщоб американці хотіли прийти до Північної Ірландії й її заняті для війсьних потреб у порозумінню з Британією, то це булоб для населення великою радістю. Американців приймалиб всюди цілком певно з великим ентузіазмом. Менш більш у такому тоні є оголошені заяви міністрів, як теж подібно пише преса Північної Ірландії, що є під Британією. А пишуть це у звязку з тим, що виявилось, що в Північній Ірландії працюють вже від довшого часу американські техніки і робітники, наняті британським урядом. Тих робітників усюди дуже радо бачать ще й тому, що вони багато закуповують, а в ресторанах дають щедрі напівки. У Лондоні урядово подають, що Британія заключила контракт з американською будівельною фірмою в справі „певних робіт”, та що британці радо приймуть до таких робіт інших американських техніків чи робітників, якщо зголосяться.

КАРА СМЕРТИ ЗА ТАЙНІ РАДІА.

БЕРЛІН. — В Німеччині проголошено кару смерти на тих, що мають тайні радіові стації, чи слухають ворожих стацій.

КРЕМЛІН ВИРІШИТЬ ПРО ВІДНОСИНИ З ПОЛЬЩЕЮ.

ЛОНДОН. — Польський уряд на вигнання віднісся, як відомо, до Москви в справі замирення і навязання нормальних відносин. В тому має посередничити американський амбасадор Вайнент. Та так є, що відповіді на те ще нема, та що все те вирішувать остаточно сам Сталін. Польський уряд твердить, що в Казакстані має бути до 400,000 виселених поляків, а в Советах до 200,000 польських вояків і офіцірів, що попали в полон.

ПОЛЯКИ ХОРОБРО БОРЯТЬСЯ ПО СТОРОНІ БОЛЬШЕВИКІВ.

РИМ. — Таке подає Альфіо Руссо, італійський війсьній кореспондент. Пише, що польські вояки в советській армії таки належать до найхоробріших. Вони знають, що як попадуть в німецький полон, то будуть розстріляні, бо Німеччина не визнає їх як комбатантів.

НИЩАТЬ НІМЕЦЬКІ ЗАДИ.

СТОКІОЛЬМ. — Польські партизанські відділи, як і поляки взагалі, мають завдавати тилам наступаючої на Совети німецької армії великої шкоди. Таке пише шведська газета „Аллеганда”, описуючи численні пожари, які видно як по днях так і ночах на всіх просторах тих земель, що були передше під Польщею, а потім були під Советами, а тепер олинисли під німцями.

ПРИИМАЮТЬ ПОЛЯКІВ АПАТИЧНО.

МОСКВА. — В Києві має бути тепер 7,000 польських біженців, що прибули тамтуди наслідком останніх війсьних подій. З розмови з біженцями виходить, що до них ніхто не відноситься ворожо, але так виглядає, що населення глядить на них з цілковитою байдужністю і з такою самою резигнацією, якби приймали німецькі бомбовози...

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошується хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ІДУТЬ ОДНОЮ ПРОТИ-
УКРАЇНСЬКОЮ ЛАВОЮ

Дуже цікаво заглянути тепер до московських газет. Особливо до тих, що редаговані москалями для баламучення українських людей, як теж і до „кацапських“, що видавані затуменними яничарами, що не можуть добачити України навіть тоді, коли її вже видно у всьому культурному світі і коли можна назвати навіть тут в Америці туманом таку людину, яка не знає, що це в Україні, де вона, як і її змагання. Отже всі ті газети, без огляду на їхні напрямки, станули: за Росію за одну і неподільну, за один „руський“ народ.

Так є, що сьогодні нема ніякої різниці між більшовицькими часописами і кличами і тим, що пишеться в загаданих вище газетах. Чорносотенці і клерикали, білі і червоні, православні й московські євреї — всі станули одною лавою за „спільну батьківщину“ — за Росію. І так є, що московський батюшка, чи митрополит, говорять тою самою мовою в Москві й Нью-Йорку чи Сан-Франциско. Навіть єврейський скрипач, чи який там інший артист, що родився в Ленінграді, а тут став американським громадянином, пише, що є „свою родину“, за неподільну Росію. Московське православ'я іде в Америці сліпо за московським патріархом Сергієм, що то при помочі Сталіна й більшовицького уряду підбив уже під церковну владу Москви всіх православних, що були, чи є в СРСР, і тут в Америці, використовують політичну конкуренцію, щоб закріпити православ'я, а з ним і москвофільство, прикриваючи це потребою негайної й обов'язкової оборони Росії перед Гітлером.

Не беремося нікого вчити патріотизму. Хто хоче, може собі любити Росію. Та не про те нам іде. А про те, що з тою кампанією за Росію є получена голосна, а ще більше тиха і закрита пропаганда, звернена проти України і самого українського народу, що не хоче довше терпіти гнету, неволі й визиску Москви. Бо яке право має той, що навіть не родився на українській землі, а тільки в Московщині, розпоряджати долею 45 мільйонів українців? Яким правом може хтось клеїти у вільній і демократичній Америці такий український рух, що хоче скинути з 45 мільйонів українських людей московське насильство та хоче, щоб в Україні знову була та Українська Народна Республіка, що повстала була на руїнах царату? Чи такі змагання мають щось спільного з перемогою Гітлера в Європі? Ні. Вони тільки проповідують перемогу правди, справедливості, демократії. Вони тільки кажуть, що не буде „нового порядку“ в Європі коли там існують надалі така тюрма народів як Росія. Бо Росії не треба навіть у тому випадку, коли Європа переміниться на федерацію самостійних держав, а дотого властиво іде. Так є, що оборонцям Росії не іде про якусь європейську федерацію чи перемогу Британії над Гітлером. Ім тільки іде про заховання цілості Росії. І якщо тільки Гітлер їм таку цілість приобичає, вони цілком певно знову стануть при ньому. Зате нам іде про знищення системи гвалту і насильства чорних чи червоних тиранів в Європі. А це може настати тільки тоді, як Росія як штучний витвір, розвалиться, щоб дати місце для вільного віддиху усім поневоленим нею народам.

Клявдія Олесницька.

НАЙБІЛЬША ЦІННІСТЬ — У РУКАХ
ЖІНКИ

Скінчився ворожий налет. Знищені панування. Залежить від них це, чи буде кому ці здобутки передати — чи буде кому переказати ідеї, заплачені високою ціною життя та страждання мільйонів.

Коли Дороти Томпсон вернула з поїздки до Франції весною 1940 р. — саме на передодні війни Франції з Німеччиною — засилювали її американські жінки питаннями про це, над чим радити тепер жіночим клубам, куди спрямувати працю жіночих гуртків. Чи не є це доказом неспівзвучності наставлення, незрозуміння поваги жінки, привертання до маловажних справ, коли вони улагоджують лекції на домашній темі і займаються чотирма стінами своєї хати тоді, як хитається в основних світах?

„Війни і революції“, казала вона їм у відповідь, — „прийдуть і минуться, будуть мінятися світові сили“, доставитимуть владу чи тратити її одини чи класи. Але все будуть діти, яких треба буде годувати та годувати, квіти, що їх треба буде виполоти та підлати.“

Це жінкам припала у світі ролі берегти цього, чого варте для життя постійна і незнижає з приходом нової цивілізації, чи вибором тої чи іншої політичної влади. Ці загорілі спосеред нас жінки, що ще вчора нарікали на недостатню рівність прав з чоловіками, чи суспільне приниження, чи пліне з відсутності жінки від обов'язку служби для держави зі зброєю в руках, переконалися на прикладах сьогоднішньої війни, що не заморити голодом дитину у бомбардуванні жінки, чи записати її у цих обставинах необхідну для життя та здоров'я скільки-небудь чистоти — стає меншим героїзмом, як скакати з парашутом на ворожу землю.

Коли нація переживає лихоліття, кожна характерна одиниця зосереджена не ставить себе перед обов'язком здобутися на якесь незвичайне зусилля, зробити щось таке, що є на правду вартісне, велике, що помоглоб загальній справі. Загострюється у такі хвилини почуття національної спільності, маліють простори, зникають кожному і невидимі вузли зв'язують людей кріпко через моря і континенти бажанням допомогти нещасній країні, безборонним братам і сестрам.

Але видається нам у таку хвилину, що не має значіння, а то й негідне нас те все, що

не є криком, від якогоб зрушився світ, чи здригнулося сумління цих, що заважають на його вигляді. Винуємо себе, коли воно нам не вдається. Попадаємо в зневіру, як не втворюються перед нами двері до цього, чому на імя зв'язки, впливи, велика політика, дипломатія.

І ми жінки не від цього. Живемо у державі, де до жіночого голосу прислухуються так само уважливо, як до чоловічого. Можемо багато зробити. Але не забуваймо, що коли ми заслабі для цього, щоб упорядкувати після наших бажань світ — ми все маємо місце, на якому зможемо виділити тридцять п'ять наших бажань, стремління, ідеалів. А якщо не від наших сил це залежить, щоб будувати Україну на карті Європи — будуймо

її в чотирьох стінах нашої хати. Створім з неї малий світ, в якому бажання допомогти поневоленій країні батьків наших, буде так само живим і важним як обов'язок служити американській вітчизні.

Буденні справи дрібні об'язки стануть маловартісними не самі собою, але тому, що ми не надаємо їм змісту. Цілими століттями у наших народі одним засобом національної пропаганди була пісня, виспівана жіночими устами біля кузель, чи за серпом. Не ломім рук, що нас не кличуть на конференції, чи не дають нагоди промовляти до мільйонів. З цього місця, де стоять є нашим обов'язком, і цими засобами, що ми ними розпоряджаємо, можемо створити цінності, що перетривають усяке лихоліття.

Війна і Наука та Техніка

Бритійський вчений, сер Лоренс Брег, що відомий зо своїх воєнних винаходів з часів першої світової війни, є того погляду, що вчені мусять відіграти велику роль як підчас цієї війни, так і по війні, щоб можна було завести в світі кращий порядок. Дехто, каже сер Лоренс, називає цю війну „війною, спричиненою наукою“, при чому мається на думці найновіші воєнні винаходи, що є страшніші від усього, що досі було відоме. Та на ділі, каже далі сер Лоренс, це є „війна техніків“, бо це вони застосовують науку до практичного життя.

Але так є, що це вчені переводять ті численні хемічні дослідження, що дістають трильйонів газ. І вони тепер працюють над новими винаходами, щоб не дати себе випередити. Себто вчені однієї держави конкурують з вченими другої держави, що є у війні з першою.

Сер Лоренс поясняє теж, „нові, тайні зброї“, про які час від часу доносять газети. Він каже, що для вчених вони не є ніякими „тайнами“ і ніякими новими помислами. Це тільки „триумфи“ фабрик, що жадають замовлення. З ними дійсно вчені не мають нічого спільного. Іх тільки „втягнуто“ до війни.

Сер Лоренс є тої думки, що американська півкуля є тепер властивим полем для дальших наукових дослідів, особливо почуття національної спільності, маліють простори, зникають кожному і невидимі вузли зв'язують людей кріпко через моря і континенти бажанням допомогти нещасній країні, безборонним братам і сестрам.

Але видається нам у таку хвилину, що не має значіння, а то й негідне нас те все, що

Учених треба буде забрати з лабораторій і поставити в діяльну стичність з озброєними відділами війська, щоб вони могли там виконати свою роботу. Ставляться домагання, щоб дати дозвіл університетським вченим побачити таємну діяльність армії, флоту і повітряної сили. Це стало початком системи співпраці з наукою в Англії. Вчені стоять тепер в Англії на чолі великих фабрик. Перепис британських учених виказав, що коло 12,000 вчених працює у багатьох ділянках, зв'язаних з війною.

Пороблено кроки, щоб усіх таких людей поміщувати на активних становищах.

Велике поле для науки отворюється у ділянці електричного заосмотрення й дуже багато вчених там працює. Зроблено великий поступ у ділянці радія, яке тепер стало очима й вухами модерної армії.

Хеміки мають обширне поле до діляння в злучі з експлуатуючими матеріалами, а інженіри роблять велику роботу над охороною розвитку різних будов.

Інші працюють для розв'язки медичних проблем, а ще інші для консервування поживи.

МИ Є З РОСІЙСЬКИМ НАРОДОМ, КАЖЕ РУЗВЕЛТ

МОСКВА. — Совети оголосили телеграму през. Рузвельта, в якій він дякував М. Каленінові, президентові Верховного Совета, за привіт, надісланий з нагоди свята „Форт оф Джулай“. През. Рузвельт згадав при тому за героїську боротьбу російського народу та побажав йому перемоги.

ПРОВІНЦІОНАЛЬНИЙ ЗІЗД
УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ОБ'ЄДНАННЯ В ТОРОНТО

В п'ятницю, дня 26. червня б. р., почався зізд УНО, а в неділю, 28. червня, закінчився. На зізді були присутні численні делегати від усіх онтерійських філій УНО, а навіть були гості з далекого Вінніпегу. Почесним гостем сьогорічного зізду був проф. Ол. Кошиць.

Програма зізду була різнопланова: складалася із чотирьох головних частин — 1. організаційні наради, 2. концерти, 3. пікнік, 4. бенкет в честь проф. Ол. Кошиця.

Зіздом проводив д-р І. Василенко зі Судбур, а секретарював Л. Вовк. Підчас зізду було виголошено багато промов в мовах українській і англійській. В числі англійських промовців виділилися такі імена, як д-ра Ф. Конбоя, мейора міста Торонта, А. Ровбака, посла до домініанського парламенту, адв. Е. Богарта та проф. Ватсона Кірконелла. На спеціальну увагу заслуговує промова проф. Кірконелла. „Україна має дуже малі виділення“, — твердив професор, — визволитися чи то з неволі Москви чи з неволі Берліна. Події останніх 8 днів поставили українців в Північній Америці в незвичайно трудне положення. Одначе український нарід тут не розгубився, розуміючи, що остаточне визволення України залежить від британської перемоги. Українці в Канаді завісида стоять тут на першому місці, що до своєї вірності й лояльності цій країні.“

Між українськими промовами заслуговують на окрему увагу промови ген. В. Сікевича і посла А. Глинки, який закінчив свою високопатріотичну промову оськими словами: „Ми віримо, що в найближчий будучині побачимо, як матимуть прапори Бритійський та український на вільних землях.“

Зізді закінчено ухваленням резолюцій, в яких п'ятують німецький похід на українські землі та висловлюється надія, що визволення України нерозривно сполучене з перемогою Британії та її союзників. — („Канад. Фармер“).

Стейт Мінесота, де вмирає 34,5 немовлят на кожних 1,000 в їхній першій році життя, має найменший відсоток смертності немовлят у Злучених Державах.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ
КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ
ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ.
ТА ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ПЕРЕД ЗРИВОМ

Історична повість.

(2)

— Та не такі, як в патрів. Я хочу, щоб ти чогось більше навчився, як те, чого в наших київських школах вчать. Тільки бережися...

І старий Хмельницький поїхав у Чигирин, а Богданостав сам, між чужими людьми.

Михайло Хмельницький поїхав із старого українського, шляхецького роду. Зразу служив при надворних козаках Станіслава Жулевського, описавшись на Україну та став служити в реєстрових козаках, де став сотником. З реєстровими козаками ходив на приказ польських гетьманів у походи. Служив під гетьманом Жулевським і гетьманом Конєцпольським. За вірну службу був в нього у великих ласках. Гетьман Конєцпольський

дав за його заслуги у війну власність йому і його потомкам урочище Суботів біля Чигирини, де він служив сотником. Був це пустар і треба було добре напружатися біля нього, щоб мати з нього яку користь. Та Хмельницький взявся запально до праці, наскільки тільки служба війська дозволяла. Прикликав осадних на корисних для них умовинах. Корчував ліс і хаці, висушував болота, справляв землю під засів, поставив будинки та й замешкав тут із своєю сімєю.

За порадою свого добродія, гетьмана Жулевського, сотник рішив віддати свого сина Богдана, що виявився незвичайно талановитим хлопцем, на науку до патрів єзуїтів, де міг дістати кращу освіту, ніж та, що

їй в тому часі можна було здобути в Україні.

Патрі єзуїти стояли тоді на вершці своєї могутності в Польщі. Між ними були одиниці, що зуміли опанувати не тільки самого короля Жигмонта III, але й все його оточення. Цей король без поради єзуїтів не зробив ні кроку, навпаки сповняв усе, чого єзуїтам забажалося, хоча ці бажання виходили навіть на шкоду державі. Щоб короля не випустити зпід своєї влади, вони накиннули йому свого ставленника Андрія Боболю на секретаря, що на нього навіть польські єпископи нарікали. Єзуїти взялися пильно до завоювання своїх шкіл, нижчих і вищих, що наукою пліни, що самі зложили. А цей пліни спирався виключно на схоластичному напрямі навчання, доволі поверховному. Вони зуміли переконати правлячі польські круги, що він найкращий з усіх у Європі. Цілою школою було виховувати молоді в єзуїтському дусі, спокійно, без шуму, але доцільно.

До цих шкіл приймали радо й православних, розуміється, тільки шляхту. Єзуїти розуміли добре, що старші на католицтво навернути не дадуться. Молодуж деревину можна нагнути легко, куди тільки хочеться. Мені Польща мусить стати католицькою, бо без цього їй не бути. І пішла праця над окатоличенням не тільки шляхти, але і всяких інших недобірків: калівнів, лютеранів, ариїв, що їх стільки в часі релігійної реформації в Польщі заволоділо.

Богдан вийшов із батьківської дому твердо віру і релігійність. Коли єзуїти зміркували, що на першому місці в нього спасіння душі, старалися всякими софістичними аргументами довести йому, що тільки в латинській вірі можна надіятися цього спасіння. Живучи серед католицьких панів, наслуховався хлопчина чимало глумливих насмішок над православною церквою і її простими, неосвіченими поглядами.

Душа молодого, недосвідченого Богдана найшла на роздоріжжі. Він став хитатися, не знаючи в який бік повернути. Батьківські слова почали в нього тріпати свою силу. Аж батько помирається. Таж

ці патрі, його вчителі, такі вчені та мудрі люди. Між українським духовенством таких і зо свічкою шукай. А тут найважливіша річ — спасіння душі, її охорона перед вічним огнем, що жде всіх тих, що зійдуть із світа не в латинській вірі. Молодий юнак мучився всім тим, зазедно над ним роздумував, аж втратив сон і став на обличчі марніти.

І хто зна, що булоб з ним сталося, колиб Провидіння не було йому післао опікунчого духа, що його напуть на добу дорогу та своїм розумним словом заспокоїв його ніжне сумління.

Між вчителями єзуїтської колегії у Львові був патер Андрій Гунцель Мокрський. Хоч не був єзуїтом, ходив у єзуїтській рясі та їв їхній хліб, бо вважали його за найкращого педагога.

Патер Мокрський був справді знаменитим педагогом і психологом. Коли на початку шкільного року поприходили до ліса нові учні, він кілька днів підлягав знайомився з ними. Розмовляв з ними, ставив їм зручні питання, вдивлявся в їхні душі до самого дна... Зда-

валося, що перед його оком не скритися нічого, що він усе відгадає. І хлопці справді нічого перед ним не скривали, навіть найгірших своїх хлопчих промахів, бо знали теж, що він нікого не зрадить, нікого не віддасть шкільній владі, щоби покарати... Такі хлопці сповіді кінчилися на тому, що о. Андрій доводив лагідною наукою до покаяння і широго плачу за поповнений гріх.

Коли цей вчитель доглянув між своїми учнями молодого хлопця з далекої України та ще такого, що не вмів по-польськи ні слова, з тої України, що в польському громадянстві не тішилася доброю славою, — мусів звернути на нього свою увагу. Довго йому придивлявся і розмовляв з ним. І малий Богдан почув до нього вже по перших словах велику симпатію. Серед юрби чорноризців, та панців, його одного вважав своїм приятелем. Так від першого погляду, від перших слів їхні душі зблизилися до себе. Богданова молода душа прилягла в цього небуденного вчителя і він полюбив його щиро, не-

каво, усім серцем, без усяких застережень. Богдан бачив у своєму вчителю велике серце і непомилний розум. Знову ж вчитель бачив у своєму учню маленький матеріал, з якого можна вміло рукою різьбити пишні взори. Богдан вистергав усього того, що вчитель міг побачити. Він знав, що вчитель його не полає, не покарає, — та сама думка, що він може вчителю зробити прикрість, його врахувати, лякала Богдана.

І коли під рукою інших вчителів — єзуїтів душа молодого хлопця стала хитатися між козацьким та панським світоглядом, між батьківською вірою, що в ній вродився та в виріс, та панською латинською, що до неї його так дбайливо заманювали, — рішив пошукати відповіді на це складне питання в свого приятеля о. Андрія. Він вірив, що ніхто йому не порадить так щиро й непомильно, як цей добрий, ширший і мудрий вчитель.

З буючим серцем застукав до келії о. Андрія.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ

Американський журналіст Френк Лутер Мот видав недавно свою історію американської преси. Починається вона роком 1690, коли в Бостоні появилася перша в Америці газета „Поблік Океренсіс“ (Публічні події).

Це славна минушина вже хочби своєю довжиною: 250 літ тривання й розвою.

ПОЧАЛИ ПІД КЕПСКИМ ЗНАКОМ

Перша американська газета була закрита британськими урядниками в Бостоні на тій основі, що вона вийшла без дозволу уряду.

З того дрібненького початку вироста така могутня преса, що, як обчислюють, кожного року ліси величезних просторів валються до землі, щоб наситити попит газет за папером.

Бо нині кожного дня йдуть в руки американських читачів мільйони газет і журналів.

У ЧОМУ СЛАВА

Та з історії американського журналізму, написаної Френком Мотом, виходить, що не в тому слава американського журналізму, що ця історія розтягається на 250 літ.

І не в тому, що він нині кидає кожного дня в руки американців мільйони чисел газет і журналів.

На думку Мота, слава американського журналізму в тому, що назагал часописи стояли за правду, красу й справедливості. Каже він, що деякі шубравці ходили рука об руку з редакторами, що деколи редактори розхвалювали („роздували“) генералів, фаворитували політиків, але як цілість, американська преса осталася надивно вірна від такої деморалізації.

ВАЖКІ ЧАСИ

Каже Мот, що нині прийшли для американської преси спеціальні важкі часи. Нині газетарі мусять бути високо інтелігентною й вправною людиною, щоб уміти дати собі раду з труднощами, що грозять газеті з усіх боків.

Найбільші труднощі це питання: де кінчитися справедливою критикою уряду, а де починається зрада? Іншим трудним питанням є: де кінчитися новинка, а починається образа? Що в конкуренції допускаться, а чого не допускаться?

Все таки не дивлячися на множення труднощів, американська преса як цілість не стоїть перед виглядом упадку. Та одна частина цієї преси, так звана чужинська преса, здається стоїть перед упадком. Як вплив можуть мати такі вигляди на її внутрішню вартість? Чи від того, що газетарі знають скорий кінець своєї газети, вона стає краща, чи гірша?

НЕЗАСТУПНЕ СЛОВО?

Одного й того самого дня „Нью Йорк Таймс“ дав був одні новини наголовок: FORT DIX MAKING „E R S A T Z“ WEAPONS, а другий: GOWNS ARE SHOWN BY „ERSATZ“ MODELS.

Одиноке слово, що приходить в обох наголовках, це слово „ерзац“. З походження німецьке слово. Що воно чуже в англійській мові, зазначено тим, що його взято в знаки наведення. Та це лише до якогось часу будуть так його зазначувати. Як стануть його частіше вживати, то з часом воно набере собі в англійській мові повне право громадянства.

Присвоєно це слово під впливом війни, спеціально під впливом вісток з Німеччини, що, мовляв, там замість справжніх річей вирабляють

інші річі, що мають тамті заступати. Давніше в Америці для цього вживали слів „серогейт“ та „субститют“, оба латинського походження. (З них, перше вживають в українській мові (сурогат), на означення матеріалу, а другого: субститут, звичайно на означення особи, котру підставлено замість іншої). В першій новинці говориться, що жовніри пригтовляють для маневрів фальшиві гармати, в другій, що для показування суконок уживається в крамницях не живих модельок, а „ерзацові“, підроблені з пластичних матеріалів.

НЕ КОЖНА ВІЙНА ОДНАКОВА

Ця популярність німецького слова „ерзац“ пригадує для контрасту кампанію проти німецьких слів підчас першої світової війни, коли американці викидали за своєї мови слова німецького походження, коли „саверкравт“ прозвано „ліберті кебидж“, коли міста, що називалися Берліни, Бісмарки, змінювали свої ймення.

Нині, здається, можна побачити зовсім протилежний процес. Люди зрозуміли, як це безглуздо з ворожнечі до провідника німецької держави або його політики перескакувати до ненависті німецької літератури, музики або мови, і об'являють це активно, приймаючи німецькі слова навіть тоді, як це не конечно потрібне.

Появилася недавно фільма про американський „сленг“ (нелітературну мову), і в тій фільмій гість у ресторані замовляє: „Чорна кава, і то скоро, прошу.“ А послугач передає це замовлення до кухні словами: „Ей, блеквіт! Рід блітц іт!“

ЧЕСНА ОБСЛУГА

Місячник „Рідерс Дайджест“ зробив небувалу прислугу своїм читачам розслідування чесності підприємств для направи автомобілів.

Для розслідування вибралося двоє людей, чоловік і жінчина. Купили для цієї цілі старий автомобіль. Додали до нього найкращі частини й привели його до найкращого стану, оставляючи однак зовнішній вигляд старої, занедбанної машини.

Розслід відбувався в цей спосіб, що ці двоє людей на такій нібито старій, але на ділі знаменитій машині підїжджали на кілька блоків до стації, де направили авто: там машину задержували й „відконектовували“, як це кажеться серед наших імігрантів, однім електричним дрот, від чого машина могла ще їхати, але слабо, немовби штильгаючи.

Мужчина оставався на місці, а жінка їхала до автомобільної стації й просила помічника. Очевидно мужчину лишено на місці, а жінку пускали з автом тому, щоб механік не підозрівав, що людина в авті щонебудь розуміє про автомобіль.

Коли авто приштилигувало на стацію і жінчина при колі попросила рятунку, механік по відкритті машини міг відразу пізнати, де клопіт. Він міг одним просто рухом „скопектувати“ наново дрот і машина знову в досконалим стані. За це міг порохувати найбільше кводра.

Ці двоє людей їхали під час свого розсліду 4,500 миль дороги. Вони вступали до 347 підприємств для направи авто. Вони записували докладно, що сказав механік, яку хибу він найшов у авті, що він потім зробив автові й скільки він зате порохував.

І що на ваш погляд зробили механіки? Чи були вони чесні?

ПЕРША РЕЕСТРАЦІЯ ПІСЛЯ ЗАКОНА ВУРГІСА

Департамент Справедливості проголосив перше зареєстроване донесення, яке треба робити після приписів закону Вургіса. Це перше донесення подала про себе організація, котра зветься „Австрійська Акція“, як корпорація стейту Нью Йорку. Одна з цілей тої організації є така: „старатись усіми правними методами освободити народ Австрії від насильного підчинення його будь якій чужинській владі“.

Закон Вургіса, котрий ввійшов у життя в січні 1941 року, приписує, щоб деякі організації, як клуби, товариства, політичні партії або комітети реєструвалися в бюро головного прокуратора і подавали додаткові інформації про себе щотижнів.

Організації, які підлягають згаданому закону, головним поділено на дві класи, а саме: 1. Організації, котрі мають за ціль поводити або насильно контролювати правительств Злучених Держав, або який інший уряд чи владу або його підвладні відділи, або котрі змагають насильно чи мілітарними мірами захопити або оснувати державну владу.

2. Організації, котрі дають своїм членам інструкції, як вживати пальну зброю або яке інше смертоносне знаряддя, або вчать мілітарної чи флотної штуки, або займаються вправами, парадми чи іншого роду акцією військового або флотного характеру. Далше, котрі теж збирають або приймають будь яку грошеву піддержку, посередньо чи безпосередньо, від заграничного правительств, його агентів, чужинської політичної партії, міжнародної політичної організації, або котрих „політикою управляють, їм дораджують або посередничать між ними.“

Хто не повинується приписам того закону, той підлягає таким карам: гривні на суму \$10,000, ув'язненню до п'яти літ, або обом карам нараз.

Ведення адміністрації закону Вургіса передано в руки Спеціального Відділу Оборони при Департаменті Справедливості, головою котрого назначено Р. Кейт Кейна, спеціального помічника головного прокуратора та асистента голови Спеціального Відділу Оборони. Слідства на підставі того закону буде переводити Федеральне Бюро Інвестиції.

Пояснюючи ціль того закону, головний прокуратор висказується в такий спосіб:

„Закон Вургіса приписує, щоб реєструвалися не тільки організації, котрі мають підриивний характер у відношенню супроти правительств цієї країни, але також групи, котрі змагають до повалення чужинського правління. В наслідок того жадну організацію не можна підозрівати тільки по тій причині, що вона подала своє донесення до реєстрації. Ніякого п'ятна нікому не причіпається єдино через реєстраційну акцію. Навпаки, такий поступок може вказувати тільки на те, що інтересовані сторони в добрій вірі повинуються законам. Однак заразом важно згадати, що прийняття донесення підчас реєстрації не можна вважати, що тим самим правительств Злучених Держав признає або погоджується з акцією дотичної організації.“

„Хоч закон вимагає, щоб реєструвалися організації, котрих акція є вповні легальна, то однак ті організації, котрі підлягають приписам того закону, найкраще задовольняють публічну опінію і правительств, що в них є добрі наміри, коли добровільно і щиро виявляють свою акцію в реєстраційним донесенню. Для користей тих організацій, котрі не певні того, чи їм треба реєструватися, представники Спеціального Відділу Оборони все готові на конференцію з ними в тих справах“.

Загальна Рада, — ФЛІС.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОИТ, МІШ.

З діяльності Українського Відділу. Американського Червоного Хреста.

Минулої осені на сторінках „Свободи“ був поміщений допис про оснування Українського Відділу А. Ч. Х. і про його початкову працю, який подала пані Я. Курилів.

Тим разом хочу подати короткий начерк цілорічної діяльності у відділі. Перш за все згадую, що свою працю для А. Ч. Х. наше жіноцтво започаткувало минулого року, 4.

червня, взявши участь у загально народній збірці фондів на А. Ч. Х. Тоді українки зібрали понад \$600. Про це подала звіт доповідання Ю. М. Ш.

Потім, за старанням Української Федерації, відбулось 28. липня м. р. величаве свято Передачі Українського Прапора для А. Ч. Х. у міському парку Belle Isle, при участі кількох тисяч народу.

Властива праця жінок почалася 5. вересня продукцією шиття. Кожного вечора, від години 10. зранку до 4. пополудні, членки працювали під



ВІН КУПУЄ.—Віцепрезидент Генрі А. Волес не міг опертися цим продавцем департаменту скарбу, як вони пропонували йому „оборонні значки“. Він купив перші значки, які були виставлені на продаж.

проводом голови відділу, пані Ю. М. Шустакевич, яка після вказівок головної квартири А. Ч. Х. держала точний рекорд вироблених членками годин праці, а також викінченої роботи. Кожного місяця голова зобов'язана здавати точний звіт до головної квартири з обчисленням годин і викінченої праці.

І так минає тиждень за тижнем. Кожний четвер притягує коло десять членок, які радо віддавали свої услуги для найбільш гуманітарної краєвої інституції, себто для А. Ч. Х.

Машини гуділи, голки оставляли за собою шити до рижку, а шафа наповнялась діловими суконками, хлопчачими одягами, то знову лікарськими операційними „ковтками“. Цілі виправи для немовлят, жіночі суконки і т. д. Все це готовилося потерпілими жертвами теперішнього страхіття війни.

Повний рік праці закінчено в четвер 12. червня, а в тиждень пізніше відбулись річні збори, на які явилися представники Української Федерації, щоб пригланутись, яка робота велась в українському відділі.

Ось такі урядники здавали свої звіти: Ю. М. Шустакевич — голова, Я. Курилів — українська писарка, М. Семенен — писарка в англійській мові і Анна Стецко — скарбничка.

Головний звіт — це продукція шиття. І коли голова скінчила, то виявилось, що випрацювано 1,500 годин і вироблено 330 ріжних убоїв. За цю працю уділено втом довіря урядницям і членкам.

Після звичаю урядниці уступили, а тоді голова Укр. Федерації п. І. Кузь перерив вибори. До уряду ввійшли такі пані: Марія Сковрон — голова, Наталія Біло — заст. голови, Катерина Хомяк — ук-

раїнська писарка, Текля Довгань — писарка в англійській мові і Анна Стецко (вдруге) скарбничка.

Дня 27. червня вечером в аудиторії Інтернешенел Сентер (де має приміщення Український Відділ) відбулось офіційне закінчення праці Українського Відділу при участі поважного числа українських громадян, представників головної квартири А. Ч. Х. і представників Української Федерації.

Вечір почався фільмовими зняттями з праці А. Ч. Х. і з воєнних подій. Цю фільму нарочно спроважено з Вашингтону на цей вечір. По фільмі пані М. Сковрон отворила програму, здоживши вірність прапорови Злучених Держав. Відтак представили гостей-американців, покликаних до вступного слова голову У. Ф., адвоката І. Кузя, який між іншим висказав приречення, що вскорі повстануть два нові відділи для співпраці з А. Ч. Х.

Про відділову працю говорила пані Ю. М. Шустакевич, при тім прочитала скільки годин кожна членка має на свій „кредит“. Після правил А. Ч. Х. — говорила Ю. М. Шустакевич — кожна членка дістає відзнаку А. Ч. Х. за 50 годин праці, або більше і ось цього вечора є кілька членок, які заслужили на такі відзнаки.

Відтак пані Сковрон, яка переводила цей вечір, попросила до слова пані Алворд — генеральну секретарку Інтернеш. Сентер, яка висказалась дуже прихильно про українське жіноцтво, а зокрема про працю Українського Відділу.

Рівночасно пані Алворд мала цю приємність, що роздала членкам належні відзнаки. Під оплески присутніх гостей кожна членка відходила до стола і відбирала заслужену нагороду. Пані Алворд сповнила цю функцію уже третій раз, себто: минулого року 19. жовтня, в часі „Срібного чаю“, коли то дістали нагороду три членки. Відтак у січні 6. р., знову при „Срібному чаї“, були нагороджені чотири членки, а тим разом дев'ять членок заслужили собі на цю нагороду. Паню Алворд за її асистенцію наділено китцею цвітів.

Після наділення відзнак знову забрала слово пані Ю. М. Шустакевич. Дякувала членкам за їхню кооперацію, згадувала за гарно перебути хвили при праці з членками в робітні та зивала жіноцтво до дальшої праці.

При кінці промовив ще урядитель А. Ч. Х., п. Беррис, який між іншим говорив, що вірять, що сине небо і золота пшениця, яку представляє український прапор, належить ся вповні українському наро-

„Я ПОХОДЖУ З УКРАЇНИ“

В комедії „Нансис Прайвет Афеєрс“, що її тепер грають в „Меджистіс Театрі“, головну роль грає Анна Стен, українка. Анна уродилася в київській губернії. За більшовиків пізнали її драматичний талант і вишкололи її на фільмову артистку. Пізніше переїздить вона до Берліна, де виступає в ріжних німецьких фільмах. В Берліні вийшла заміж за д-ра Стена. Там познайомилась вона з американським фільмовим магнатом, Семом Голдвіном і цей спровадив її до Галівуд, де грала в кількох американських фільмах головні ролі. З часом покидає Галівуд і посвячується театральній штуці.

По однім з представлень відвідала її репортерка жіночого відділу „Монтреал Дейлі Стар“. Підчас їх розмови явився в її покою репрезентант української преси, з яким вона мала інтерв'ю. Коли по скінченню розмов всідала до авто, сказала: — „Ми не говорили по російськи. Ми говорили по українськи. Я походжу з України, — ви знаєте, з краю козаків“.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БІЗНЕСМЕНІВ.



НОВИЙ НАЧАЛЬНИК В'ЯЗНИЦЬ.

Роберт Кербі став начальником в'язниці Синг Синг на місці Льюїса Лоса, широко відомого з того, що він усе оставив противником смертної кари, хоча служба казала йому не раз виконувати кару смерти на засуджених.

дови, який повинен бути господарем на своїй землі. Далше висказав вдоволення, що у відділі ведеться гарна робота, що радіє за знакомства з українцями.

Приємно згадати, що вечір цей прикрасила своїм сольовим співом величезна молода співачка, панна Донна Стефанія з Віндзор, Канада. Її акомпанювала на піані її товаришка, місс Геральдіна Купер.

Пі програми гості засіли до чаю.

Вечір пройшов дуже гарно. Замітна була хвилина передачі чартеру і прапорів бувшою головою новій голові.

Зпоза головного стола м'єстатично взносились три прапори: Злучених Держав, Червоного Хреста і Український. Стіл теж прикритий прапором Червоного Хреста, а по боках були два великі коші цвітів з города пані Біло. Середина аудиторії вивовнена глядачами, а попід вікнами малі столики з білими накриттями і червоним хрестом, де гості по цілій церемонії прохолоджувались земним чаєм.

Все це творило особливий настрій, який будив у душі теплі, людські почування.

Як бачимо, то робота велась гарно. Членки доложили старань, щоб піднести гідно наше ім'я і це дуже похвально. Очевидно, що належить ся подяка пані Ю. М. Шустакевич, яка вірно доглядала праці у відділі, а також і членкам за їх співпрацю.

Новому урядові і новій голові, теж бажаємо успіху у дальшій праці.

Гість.



ВІДДІЛ МОТОЦИКЛІВНИХ ВОЯКІВ РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ. (Російська світлина).

Д-р ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ.

Короткий Огляд Української Музики

(3 серії докладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східно-Європейських мов Колумбійського Університету з У. Н. Союзом).

(9)

Отже XVII. й XVIII. століття були добою найбільшого розцвіту нашої церковної музики. Століття XVII. взявши все, що можна було з досвіду попередніх віків європейської музики, й так високо розквітвши нашу музику, само було наче реваншем за ті потрясіння, які пережив наші народ у своїм державним житті. Воно разом було й підготовкою до Золотої Доли нашого мистецтва, яку заміркали твори наших славних майстрів: Березовського (1745-1777), Д. Бортнянського (1751-1812), А. Веделя (1767-1806) і П. Турчанінова (1779-1856). З працею цих велитнів, що дали найкращі зразки не тільки нашої, але світової музики, українська музика сходить на найвищі шпиль мистецтва, а разом започатковує свою власну музику свіську, — головне оперу. І хоч в їх творах наша музика стає на рейки італійські, але це була тогочасна найвища технічна школа композиторського письма, перш ніж український залишається в її підкладі весь час. Особливо у Артема Веделя, в творчості якого об'єдналися всі первинки національного мистецтва, Лаврівський спів, релігійний кант, козацька дума і народня пісня. І хоч творчість їхня (крім Веделя) провадилася на чужому, московському полі, але була остільки національна, українська, в московському співі утворився характерний напрям — „ма-

доросізм", який започаткував Бортнянський, а затвердив гармонізацією знаменного напіву Турчанінов. І з цим напрямком в церковній музиці й співі Придворній Царській Капелі повинні були боротись композити національного великоросійського напрямку, як нап. Балакірев (1885. р.) і другі.

Тож XVII. і XVIII. століття були добою високого підйому композиторської творчості Українського Духа. Зі смертю Бортнянського (1825. р.) вона наче замирає, щоб потім відновитись в визвольному зриві наші 1917. р. В ці часи, разом з автокефалією української церкви, виникає й нова школа церковної музики, національно-українська, яка базує своє творення на народній пісенній творчості, як у вільній композиції (К. Стеценко, М. Леонтович, О. Кошиць, Я. Яцивевич, П. Козицький, Вериківський, П. Гончаров й інші), так і в гармонізації прадавніх мелодій Знаменного напіву (Кошиць, який зв'язує перервану в XVIII. ст. нитку нашої церковно-музичної традиції з сучасним, та гармонізує Ірмолійні (Знаменні, Київські й інші) мелодії на підставі народнього голосоведення української пісні).

Релігійні канти.

Реформація на початку XVI. ст. сколихнула всіма ділянками релігійного життя й поставила католицькій церкві до-

розв'язання нові питання. Одним і найважливішим з них в богослуженні було — висвітлення святого тексту в поліфонічній музиці для більшого зрозуміння віруючим та наближення церковної музики до мас, щоб вони могли брати участь в богослуженні. В цій цілі протестанство утворило в формі (і на підставі) народної пісні хорал з простою гармонізацією (Лютер 1483-1546), а католицизм свої прості й зворушуючі „Landi Spirituali" (Джованні Анімуччія 1570), які народ починає залюбки співати масово (в процесіх конгрегації, Филипа Неріського (1515-1595). Ця течія дійшла й до Польщі, а також і України, де утворюються напівцерковні пісні „Кантички в Польщі" і „Канти" в Україні. Зокрема в Україні був давно вже готовий ґрунт для цього у вигляді релігійних пісень (про які мова була вище), та в співанню хором Кольдок і Шедривок християнського змісту. Тож ці мелодії зразу попадають в ділянку цієї музики. Ось середом, де випадають канти стають братські школи, особливо Київська Академія, й монастирі. Потреби релігійної пропаганди, а також потреби релігійного театру, різних „Пасій", шкільних „Драм" і „Трагедій" заставляють працювати над кантами масу авторів відомих, а більше невідомих, які утворювали тексти тодішньою книжною мовою й пристосовували до них мелодії народних пісень, або популярні інші, чи оформлювали по своєму народну релігійну пісню. Гармонізували вони ці твори в найпростіший спосіб, до виконання мали доповіді братські хори, а до популяризації хмари студентів, які розносили їх геть по Україні, разом з мандрівним те-

атром — „вертепом", в репертуар якого вони входили. Це все було одним з засобів релігійної боротьби Православ'я й католицизму, яку вели Братства. Отже Канти відіграли не тільки величезну роль в бурхливій релігійній життю України в XVI-XVII. ст., але й стали чинником переведення в народні маси засад європейської музики, бо самі були найпростішим і найкращим до сприймання її зразком. З боку музикального канти є оригінальне, своєрідне вживання й пристосовання до української європейських засобів музикальної композиції XVI-XVII. ст. Хоч в європейській музиці, світській і релігійній, нема цілком схожих до кантих зразків, але й без порівняння видно, як канти користуються засобами європейської композиції того часу, що стали вже стандартними, типовими й популярними на кінець XVI. ст. Це помітно особливо в мелодійно-гармонічних зворотах церковного характеру, фігураційних дрібницях, в каденціях ясно підкреслюючих мажор і мінор, (в той час, як вони (і мажор і мінор) виявлені дуже хитко в середині композиції) та в голосоведенні з дуже рухливим басом, інструментального характеру, при цілком простій основній мелодії, переведеної терціями в теноровій секції. Цілком як в нашій церковній музиці того часу. В подібність з німецькими народними піснями XVII. ст. та хоралом, канти є строфічні й мелодія симетрично поділена каденціями. Канти зложено на три голоси дуже просто і це улекшувало можливість їх співу та давало

*) Як і ще складав св. Франціск, а співаки монахи „Флагеланти".



КУПЕЛЕВИЙ КОСТЮМ.

Міці Стротер показує новий купелевий костюм у Готелі Сісайд, у Атлантік Сіті, Нью Джерзі.

всіх і спосіб до передачі їх усною традицією й сприяло їх популяризації. Багато канти перейшло в нарід (особливо тих, що взяті були з народної релігійної пісні чи мелодії) і там вони улягли новий перебіг: народ вичищає з них все ненародне і вони стали знов чи колядкою, чи релігійною народною піснею, хоч з невеликими наверстовуваннями, які говорили про шлях, провідний кантом.

Над Кантами багато попрацювали монахи Василянне і деякі імена їх можна бачити (за літературною модою того часу) в так званих „крає-грансіях", себто в акростихах деяких канти. В Василянській-же Почаївській Лаврі надруковано перший збірник канти — „Богогласник" в 1790. р., який був перевиданий потім в рр. 1805, 1821, 1850. В „Богогласнику" мелодія канти написана для одного голосу квадратною нотою (так званою „Київською") без означення тактових поділів. В ті збірні увійшли канти з різних збірок, починаючи з 1710. р. й до 1788. р. Хоровіж укладі (невідомих авторів) можна зустріти тільки в рукописах.

Вони були такі прості, що легко запам'ядалися і також легко передавалися й популяризувалися хорошею практикою традицією „по слуху". Їх типові мелодійно-гармонічні та каденційні звороти поступово стали типовими зразками й твердими схемами хорового співу (особливо серед духовної класи). Завдяки цьому канти стали ґрунтом хорового (інтелігентського) співання й нашої народної пісні, а далі й ґрунтом перших спроб її хорової гармонізації. Разом з тим вони були початком утворення штучної хорової пісні. Треба сказати, що наші канти мали великий вплив та запліднили світську музичну творчість не тільки в Україні, але й в Росії. Перекинувши церковну*) та звернувши там всю музику в XVII. ст., канти викликали й світську музичну творчість і їх вплив через Бортнянського не уникнули навіть такі велитні цієї музики, як Глінка, Чайковський, Римський-Корсаков, та Бородин. Не буде надоречним згадати і те, що в Росії наші канти перейшли довгий шлях еволюції не до ліпшого: з релігійних, якими вони залишилися в Україні, вони стали спершу панегіричними (для царів і вельмож), далі застольними (до чарки), а далі ліричними (еротичними) з властивою для росіян цинічною закраскою**).

(Кінець буде).

*) Досить сказати, що популярна в російській літургії „Херувимська пісня" так звана „простого напева" перероблена з нашого канти „Радуйся, радості твоєю воспіваю".

**) Цей нахил росіян до цинізму, соромничих слів, лайки й пісень відмічено не тільки чужинами, О. Ледері, Катюшікін, Сам. Коліне, Юст Юль, Петро Петров де-Броє-лунд, „Історія в Великом князівстві московском", Маскевич „Дієвник Польських послов" (XVII. ст.), але й самими москвинами пр. Б. І. Куракі „Історія о царі Петре Алексеевичі" (XVIII. ст.).

ДІСТА ПРИ ВИСОКИМ ТИСНЕННЮ КРОВИ

При високім тисненні крові пожива повинна бути переважно молочно-городовинно-овочева. Не можна вживати алкоголю, кави і сильного чаю, напиків газових, капуста, тяжких юшок, сосис, грибів, орхів, гороху, фасолі, вуджених, маринат, тяжких тіст. М'ясо треба їсти в уміркованій кількості і то переважно білі і не товсті. Не треба їсти печінки. Ліпше є варені страви, або душені ніж смажені. Що до яєць, то їх треба їсти дуже рідко і то найліпше сирі, з молоком (милк шейк). Соли вживати дуже мало.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. — Місячні й пірічні збори. Бр. св. Івана Христителя, від. 270., відбудуться в вівторок, 15 липня, в годині 7. вечір, в У. Н. Домі, 181 Фліт стріт. Проситись всіх членів і членкинь прийти й вислухати касове справоздання урядників і контроль за минулих 6 місяців. Проситись членів прийти і розібрати тикети на пікик. — За уряд: М. Косинський, предс.; С. Гріца, кас.; М. Пігура, секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. — Пірічні збори Тов. Український Клуб Поступовий, від. 70., відбудуться в вівторок, 15 липня, в годині 7. вечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Кожний член повинен прийти на збори, ліричати свої вкладки, як також припровадити своїх кращих або знайомих, щоб їх вислати в член Товариства У. Н. Союзу. — Стефан Гіпра, предс.; Мих. Самойл, кас.; Антін Онисик, секр. Адреса секретаря: Anthony Onysyk, 117 Lake St., Jersey City, N. J.

НАЙДУТЬ ЗАНЯТТЯ

ВЛОВЕЦЬ пошукує до зарплату до ВДОВИЦЬ в віці 50 до 55 літ, задовою, людяною, бездітної, що має варити. Голоситись на адресу: S. A. c/o SVOBODA, P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

МИРОШ

артист.-малюєська
РОБИТНЯ
121 E. 23rd St.,
NEW YORK, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок. Шкіра й кров.
● Анализи крові для подружжя свідства.
● Геморойд й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th St., NEW YORK CITY, Room 14.
Gramercy 7-7697
Офісні години: 10-8; неділя 11-2
Х і флюорскоп. — Екзамінація \$2.00

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділя рано від 10 до 12.

КАНВА, НИТКИ ДО
ВИШИВАННЯ Д. М.
С. І. СТЕПІЛЬОВА-
НИ РІЧІ.
UKRAINIAN BAZAAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛФІЮ І ОКОЛИЦЮ



МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цією прегарною металеву труною, двома вівнями, караваном балсамуванням, вишнванням Похоронного Дому і т. д. \$295.00



Все, чого треба, в вивіконі одні на й належностей за церковну відправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646



МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Обслуга шпир і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Plain):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні так низькій як \$150
Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150
Telephone: GRAMERCY 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В БРОНКС, БРОКЛІН, NEW
YORK І ОКОЛИЦЮ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-5577

СТАВАЙТЕ В РЯДІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"



НЬО ЙОРК ОСЕРЕДОК МОДИ. — У ратуші Нью Йорку відбулася оноді церемонія проголошення Нью Йорку світовим осередком моди. У церемонії взяли участь посадики Нью Йорку Ля Гвардія й пані Рузвельтова.

ТАРЗАН ч. 354. — Щастя в нещастю.



FORTUNATELY—AND UNFORTUNATELY TOMMY FELL ON THE SURLY BANCHAK, WHO WAS DOZING BELOW.



THE GREAT APE LEAPED UP IN A RAGE. HE BELIEVED THE TARMANGANI HAD ATTACKED HIM.



"I NOT COWARD USTOO," HE SNARLED. "I BANCHAK MIGHTY FIGHTER!"



THEN THE HUGE BEAST UNSHEATHED HIS FANGS, AND SPRANG AT THE BOY!

На його щастя, чи нещастя, внизу під деревом сидів Банчак, що не дуже подобирався Тому. Йому на спину впав Том.

Малпа немов опарена скочила на ноги. Вона думала, що цей тармангані напав на нього, щоб його розторощити.

Банчак стояв хвилину, а далі промовив: „Я не боягуз, як малий Югто. Я могутний борець Банчак".

З тими словами Банчак підніс вгору свої могутні лапи, вискалив зуби і кинувся до малого Тома.